

LASTENKAMMARIN TOIMINTASUUNNITELMA

Toimintakausi 2018-19

1. LASTENKAMMARI PÄHKINÄNKUORESSA	3
1.1. Varhaiskasvatusyksikön nimi ja yhteystiedot	3
1.2. Aukioloajat	3
1.3. Henkilöstö ja toimintaryhmät	3
1.4. Historia	4
2. LASTENKAMMARIN ARVOPERUSTA	4
2.1. Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuksen arvoperusta	4
2.2. Lastenkammarin arvoperusta	5
3. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN	6
3.1. Pedagogiseen toimintaan liittyvät järjestelyt	6
3.1.1. Henkiköstrakenne	6
3.1.2. Fyysinen toiminta- ja oppimisympäristö	6
3.1.3. Psykkinen toiminta- ja oppimisympäristö	7
3.1.4. Sosiaalinen toiminta- ja oppimisympäristö	7
3.2. Yksikön varhaiserityiskasvatuspalvelut	8
3.3. Yksikön tarjoama varahoito	8
3.4. Opiskelijoiden työssäoppimispaikkana toimiminen	8
3.5. Lapsen siirtymävaihe varhaiskasvatusyksiköstä toiseen	8
3.6. Muu yhteistyö	9
3.6.1. Yhteistyön tavoite	9
3.6.2. Yhteistyön muodot	9
3.6.2.1. Vanhemmat - kasvatuskumppanuus	9
3.6.2.2. Neuvola	10
3.6.2.3. Muut yhteistyökumppanit	10

4. LAPSEN JA LAPSIRYHMÄN PEDEGOGINEN SUUNNITTELU JA JÄRJESTÄMINEN	10
4.1. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä	11
4.2. Oppimisen alueet	12
4.2.1. Kielten rikas maailma	12
4.2.2. Ilmaisun monet muodot	14
4.2.3. Minä ja meidän yhteisömme	15
4.2.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni	16
4.2.5. Kasvan, liikun ja kehityn	17
4.3. Monipuoliset työtavat	18
4.4. Pedagoginen dokumentointi	18
4.5. Muut varhaiskasvatusyksikön toimintaan liittyvät järjestelyt	19
5. ARVIOINTI	20
6. TOIMINTAKAUDEN 2018-19 PAINOPISTEALUEET JA MERKITTÄVÄT TAPAHTUMAT	20
6.1. Painopistealueet ja teemat	20
6.2. Merkittävät tapahtumat	21
7. HUOLTAJIEN KANSSA TEHTÄVÄ YHTEISTYÖ, OSALLISUUS JA TIEDOTTAMINEN	21
8. YKSIKÖN TOIMINTAA OHJAAVAT MUUT SUUNNITELMAT	22

1. LASTENKAMMARI PÄHKINÄNKUORESSA

1.1. Varhaiskasvatussyksikön nimi ja yhteystiedot

Yksityinen päiväkotikoti Lastenkammari Ay sijaitsee Kokkolassa Kuusimäen asuntoalueella. Osoite on Kangastie 2, 67700 Kokkola. Varhaiskasvatussyksikkömme puhelinnumero on 06-8302378. Päiväkotimme omistavat tasavertaisina osakkaina Tiina Saraluhta ja Annika Wiklund. Kuulumme alueeseen IV, jonka palvelupäällikkönä toimii Satu Forsberg.

1.2. Aukioloajat

Päiväkotimme on avoinna arkisin (ma-pe) klo 7.30-16.30. Vanhemmilla on mahdollisuus valita lapsensa hoitoaika seuraavasti:

- 20 h tai alle/viikko
- 21-35 h/vko
- yli 35 h/vko

Heinäkuussa päiväkotimme on suljettu.

1.3. Henkilöstö ja toimintaryhmät

Päiväkodissamme on 18 kokopäivähoitopaikkaa 1-6-vuotialle lapsille, joista 4-6 paikkaa on varattu alle 3-vuotiaalle lapsille. Lasten ison ikäjakauman vuoksi lapset ovat pääsääntöisesti jaettu 3-4 ryhmään aamupäivätoimintojen ajaksi.

Henkilöstö:

- lastentarhanopettaja Tiina Saraluhta,
- päivähoitaja Annika Wiklund,
- lastentarhanopettaja Jaana Biskop (vakituinen)
- lähihoitaja Maiju Dahla (osa-aikainen, määräaikainen) sekä
- varhaiskasvatusalan harjoittelijoita ja opiskelijoita.

1.4. Lastenkammarin historia

Yksityinen päiväkoti Lastenkammari on perustettu v. 1999. Päiväkoti toimii yrityspohjalta ja yhtiömuotona on avoin yhtiö. Yrityksen omistavat tasavertaisina yhtiömiehinä lastentarhanopettaja Tiina Saraluhta ja päivähoitaja Annika Wiklund, jotka myös työskentelevät varhaiskasvatustyössä kokopäiväisesti.

Lastenkammari toimi ensimmäiset viisi vuotta Torkinmäen alueella Korpintiellä, josta muutimme kesällä 2004 Kirkonmäelle Kirkkolehdonkadulle. Syksyllä 2011 muutimme jälleen, upouusiin tiloihin Kuusimäen asuntoalueelle. Kasvatus- ja hoitoympäristömme on kodinomainen, ja sen vuoksi tutun turvallinen jo heti lapsen hoitosuhteen alkutaipaleella.

2. LASTENKAMMARIN ARVOPERUSTA

2.1. Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuksen arvoperusta

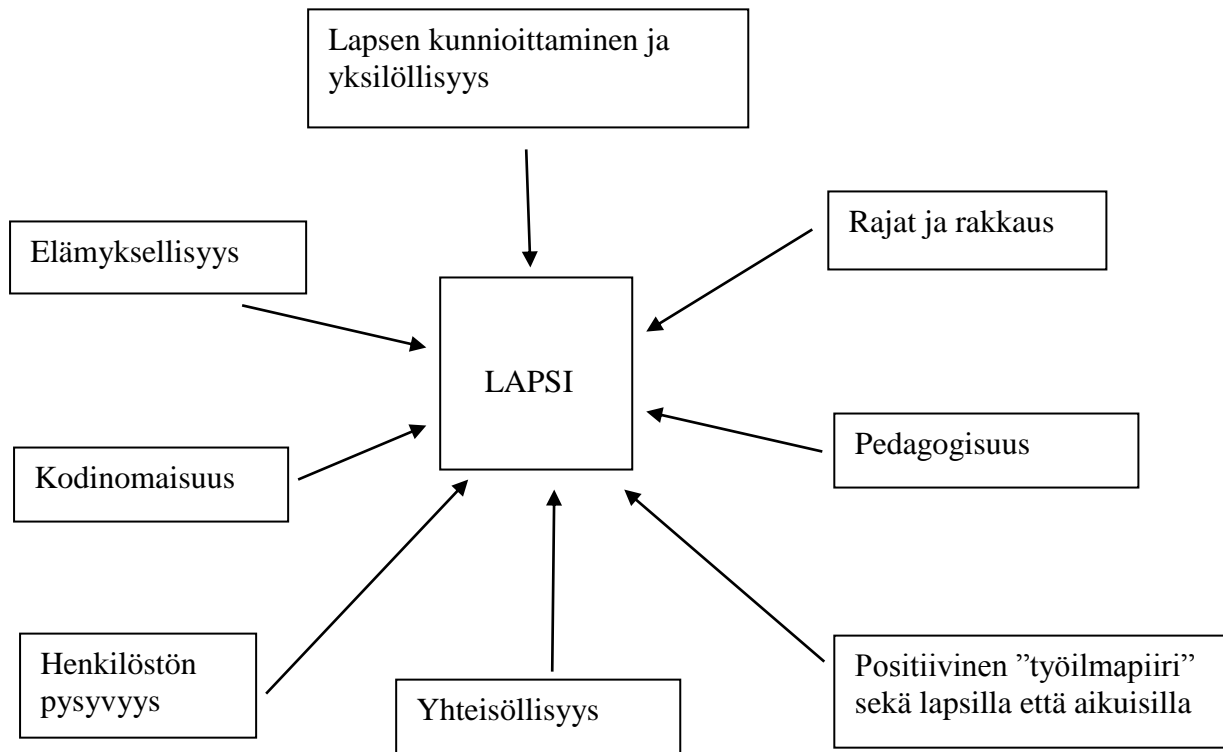
”Varhaiskasvatuksesta hyvä alku lapsen kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle.”

”Varhaiskasvatuspalvelumme edistää lasten hyvinvointia yhdessä perheiden kanssa. Tarjoamme monipuolista ja laadukasta varhaiskasvatusta lapsen kehityksen ja oppimisen tueksi.”

”Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää laadukasta ja monipuolista varhaiskasvatuspalvelua ja esiopetusta niitä tarvitseville lapsille ja heidän perheilleen. Kokkolan varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, ja keskeistä on lapsen ihmisarvo. Kaksikielisen Kokkolan kaupungin suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut tarjotaan tasapuolisesti ja kysyntään perustuen kaupungin kaikilla alueilla.”

”Lapsilähtöisyys, tasa-arvoisuus, turvallisuus, oppimaan kannustaminen ja kestävä kehitys.”

2.2. Lastenkammarin arvoperusta

Kuvateksti: Lastenkammarin henkilöstön ja vanhempien YHTEINEN arvoperusta (kysely syksyllä 2017; palautusprosentti 90).

3. VARHAISKASVATUKSEN TOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN

3.1. Pedagogiseen toimintaan liittyvät järjestelyt

3.1.1 Henkilöstörakenne

Varhaiskasvatusyksikkömme henkilöstörakenne - kaksi lastentarhanopettajaa, päivähoitaja ja lähihoitaja - turvaa lapsille ja perheille ammattitaitoisen, suunnitelmallisen sekä pedagogisesti toimivan kasvatus- ja oppimisympäristön.

3.1.2. Fyysinen toiminta- ja oppimisympäristö

Lastenkammarin päiväkodin toiminta- ja oppimisympäristön ominaispiirteitä ovat päiväkodin pienuus ja kodinomaisuus sekä lasten iso ikäjakauma. Olemme pyrkineet luomaan varhaiskasvatusympäristön turvalliseksi, kaikki ikäkaudet huomioonottavaksi, lasta innoittavaksi sekä joustavaksi.

Lastenkammarin fyysinen toiminta- ja oppimisympäristö on monipuolinen. Piha-alueemme on turvallinen, aidattu ja 18 lapselle sopivan kokoinen leikkialue. Pihaltamme löytyvät keinut, leikkimökki, hiekkalaatikko ja iso määrä hirrestä sahattuja puupalikoita, jotka ovat pihan suosituimpia ja luovimpia leikkivälineitä. Toimintaympäristöömme kuuluvat myös läheinen metsä sekä muutama leikkipuisto. Lisäksi teemme retkiä meren rantaan, urheilupaikoille, rakennettuun kaupunkiympäristöön jne.

Päiväkotimme toimii yksikerroksisessa omakotitalossa, jossa periaatteessa kaikki n. 150 neliötä ovat lasten käytössä. Huoneita on keittiön, eteisten ja kylpyhuoneiden lisäksi neljä. Tilamme ovat helposti muunneltavissa lasten tarpeiden ja ikärakenteen mukaan. Juuri lasten suuren ikäjakauman vuoksi toiminta- ja oppimisympäristön tarkoituksenmukainen suunnittelu ja järjestely vaativat kasvattajilta **jatkuvaa suunnittelua**.

3.1.3. Psyykkinen toiminta- ja oppimisympäristö

Psyykkinen toiminta- ja oppimisympäristö muodostuu päiväkodissamme ensisijaisesti lasten ja kasvattajien välisestä vuorovaikutuksesta. Positiivinen, myönteinen ja hyväksyvä ilmapiiri ovat perustana hyvälle kasvatusympäristölle. Sekä kasvattajien keskinäinen kanssakäyminen kuin myös lasten keskinäinen kanssakäyminen ovat luoneet päiväkotimme positiivisen ilmapiirin.

Arkirutiinien lomassa aikuisilla on aikaa kuunnella kutakin lasta hänen tarpeittensa mukaan; läheisyys, sylitys ja lapsen aito kuunteleminen korostuvat päiväkodissamme kodinomaisuuden myötä. Huumorilla on vankka sija arkielämässämme; sen avulla moni ongelmatilanne ratkeaa kuin itsestään. Pitkät, vuosienkin mittaiset hoitosuhteet mahdollistavat myös sen, että lapsen kanssa muodostuu turvallinen suhde; kasvattajasta tulee osa lapsen turvaverkkoa.

3.1.4. Sosiaalinen toiminta- ja oppimisympäristö

Avoin vuorovaikutus lasten ja kasvattajien sekä kasvattajien ja vanhempien välillä luovat hyvän sosiaalisen toiminta- ja oppimisympäristön. Päiväkotimme pienuus ja meille ominaiset pitkät hoitosuhteet sekä lasten ikähaitari luovat erinomaisen perustan sosiaaliselle kanssakäymiselle. Varhaiskasvatushenkilöstön pysyvyys on myös omiaan luomaan turvallista kasvuympäristöä lapsille.

Lastenkammarissa lapset huomioidaan yksilöinä yhteisöllisyyteen kasvattaen. Opettelemme ottamaan huomioon toisiamme ja toimimaan erilaisissa ryhmissä kaikenikäisten leikkitovereiden kanssa. Lapset oppivat pienestä pitäen paljon taitoja toisiltaan; pienimmät matkivat isompiaan ja isommat matkivat aikuisia, ja siten oppivat auttamaan toisiaan huomaamatta arkirutiineissa. Lapsen itsenäisyyttä ja omatoimisuutta tuetaan. Sosiaalisten taitojen ja tapojen oppiminen sekä positiivinen, kannustava kanssakäyminen ja vuorovaikutus ovat päiväkotielämämme erityispiirteitä. Lapsille (ja heidän perheilleenkin) on muodostunut vuosien varrelle pitkäkestoisia ja kauaskantoisia ystävyysuhteita päiväkotimme piirissä ja sen ulkopuolella.

3.2. Varhaiserityiskasvatuspalvelut yksikössä

Päiväkotimme ei tarjoa varhaiserityiskasvatuspalveluita lapsiperheille; tarvittaessa otamme yhteyttä Kokkolan kaupungin konsultoivaan erityislastentarhanopettajaan.

3.3. Yksikön tarjoama varahoito

Varhaiskasvatusyksikkömme on vuosittain suljettuna heinäkuussa; ei ole varahoitopaikkaa, vaan vanhemmat vastaavat itse varahoidon järjestämisestä ko. kuukautena. Asiasta ilmoitetaan heti hoitosuhteen alussa kirjallisesti hoitosopimuksessa.

3.4. Opiskelijoiden työssäoppimispaikkana toimiminen

Varhaiskasvatusalan sosionomi-, lastenohjaaja- ja lähihoitajaopiskelijat suorittavat päiväkodissamme toimintakausittain työssäoppimisjaksojaan. He tuovat alan tuoreimpia kuulumisia tullessaan sekä työ- ja opiskelutehtäviensä kautta saavat meidät varhaiskasvattajat säännöllisesti pohtimaan perustyömme tarkoitusta ja merkitystä.

3.5. Siirtymävaihe varhaiskasvatusyksiköstä toiseen

Varhaiskasvatusyksikössämme on ollut päiväkodin perustamisesta lähtien käytössä lapsenkansiot, joihin dokumentoimme kirjoituksin, valokuvin ja kädentaitotuotoksien muodossa lapsen kehitykseen liittyviä asioita.

Lapsenkansiomme ovat siis kattava kuvaus lapsesta ja hänen kehityksestään, ja se seuraa lapsen mukana seuraavaan hoitopaikkaan tai esikouluun, jossa seuraava varhaiskasvattaja saa nopeasti selkeän kuvan kasvatettavastaan tai oppilaastaan.

Päiväkodissamme on ollut kautta vuosien tapana muodostaa tulevista esikoululaisista oma ryhmänsä, Viiskarit, joille ennen esiopetuksen alkua annetaan suunnitelmallista opetusta tiedollisella ja taidollisella saralla. Mielestämme tällainen käytäntö silottaa lapsen tietä kohti esikouluun; alkutaival koulun puolella ei "tärväänny" esim. paikallaan istumisen, tehtävien tekemisen yms. toimintojen totutteluun ja harjoitteluun.

3.6. Muu yhteistyö

3.6.1. Yhteistyön tavoite: lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi

3.6.2. Yhteistyön muodot

3.6.2.1. Vanhemmat - Kasvatuskumppanuus

Lasten vanhemmat ovat vaativassa kasvatusta- ja hoitotyössä tärkeimmät yhteistyökumppanimme. Heidän tieto- taitonsa omasta lapsestaan yhdessä varhaiskasvattajien kanssa luovat vankan perustan lapsen tasapainoiselle kehitykselle.

Pieni toimintayksikkömme mahdollistaa tiiviin ja avoimen yhteistyön vanhempien kanssa. Lapsen asioista on helppo keskustella tarvittaessa päivittäin. Päiväkodillemme ominaiset pitkät hoitosuhteet auttavat luottamuksellisen ja pitkäkestoisen kasvatuskumppanuuden luomisessa. Syksyisin järjestettävissä ns. vanhempainvarteissa laadimme yhdessä vanhempien kanssa lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. Tämän vuoden alkusyksystä laadimme vanhemmille kyselyn, jossa he saivat esittää mielipiteitensä ja toiveitansa varhaiskasvatussyksikkömme perusarvoista, toimintasuunnitelmamme sisältöalueista sekä yhteistyömuodoista (palautus 90 %), ja jotka otamme luonnollisesti huomioon laatiessamme alkaneen toimintakauden toimintasuunnitelmaa.

Lastenkammarissa toimii aktiivinen vanhempainyhdistys (perustettu v. 2003), joka erilaisilla tempauksilla kerää rahaa perheiden yhteisiin retkiin (esim. huvipuistot) sekä lapsille tarkoitettuihin välineisiin. Vanhempainyhdistys kokoontuu muutaman kerran vuodessa. Yhdistyksen kautta vanhemmilla on mahdollisuus saada äänensä kuuluville lasten kasvatusta- ja hoitokysymyksissä sekä vaikuttaa päiväkodin toiminnan suunnitteluun.

3.6.2.2. Konsultoiva erityislastentarhanopettaja

Kaupungin kanssa solmimamme yhteistyösopimuksen perusteella meillä on oikeus käyttää kaupungin erityislastentarhanopettajan palveluja tarvittaessa. KELTO vieraillee päiväkodissamme tarvittaessa. Jos hoidossamme on erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva lapsi, konsultointi on tiiviimpää. Erityislasten kohdalla KELTO on kaikessa suunnittelussa ja toteutuksessa mukana yhtenä varhaiskasvatussyksikkömme työntekijänä.

3.6.2.3. Neuvola

Neuvoloiden kanssa tehtävän yhteistyön tärkeimmät yhteistyövälineet ovat viisivuotiaan KEHU-kartoitus sekä nelivuotiaan LENE-havainnointi. KEHU on 5 vuotta täyttävän lapsen kehityksen kartoitus; se tehdään päiväkodissa ja tuloksista keskustellaan vanhempien kanssa, jonka jälkeen vanhemmat toimittavat kartoituksen tulokset neuvolaan terveydenhoitajalle ja edelleen neuvolalääkärille. Samoin toimitaan nelivuotiaan neurologisen havainnointilomakkeen kanssa.

Lastenkammarissa KEHUja on tehty vuodesta 2002 lähtien ja LENEjä vuodesta 2012 lähtien.

3.6.2.4. Muut yhteistyökumppanit

Muita yhteistyökumppaneitamme tarpeen mukaan ovat mm. esikoulu, seurakunta, terapeutit, psykologit, perheneuvola, muut päiväkodit.

4. LAPSEN JA LAPSIRYHMÄN PEDAGOGINEN SUUNNITTELU JA JÄRJESTÄMINEN

Toimintakauden suunnittelun aloitamme jo edellisen toimintakauden keväällä, kun olemme tehneet lapsivalinnat syksyä varten. Mietimme tarkkaan lapsiryhmän pilkkomista pienryhmiin, ja ryhmien ohjaajia.

Elokuun puoleessa välissä suunnittelemme työajan ulkopuolella toimintakauden rungon, ja laadimme ns. lukujärjestyksen ensimmäiselle jaksolle. Toisen ja kolmannen lukujärjestyksen laadimme marras- ja helmikuussa.

Lastenkammarissa on ollut toiminnan alusta saakka (v. 1999) käytössä lukujärjestykset, joihin kasvatushenkilökunta on kirjannut ylös tietyn jakson (3 kk) viikko-/päiväkohtaiset toiminnot. Oppimis- ja toimintatuokit on suunniteltu ikäryhmittäin; tietty varhaiskasvattaja on vastuussa koko toimintakauden tietyn ikäryhmän tavoitteellisesta toiminnasta. Toimintaa suunniteltaessa otetaan huomioon lasten ikä ja kehitystaso, ja että joka jaksolla tulee huomioiduksi eri kehityksen osa-alueet tasapainoisesti. Toiminta-/oppituokit ovat aina ns. aikuisvetoisia, kuitenkin huomioiden lasten ja vanhempien toiveet toiminnan sisällöistä.

4.1. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Päiväkotimme lasten ikähaitari on 1-6 vuotta; leikin pedagoginen suunnittelu ja järjestäminen vaatii varhaiskasvattajilta alituista havainnointi- ja muuntelukykyä. Varhaiskasvatusyksikkömme toimitilat (6 erilaista ja eri kokoista tilaa) mahdollistavat leikkitilojen suunnittelun ja järjestämisen lasten leikkien kehittyessä ja muuntautuessa.

Leikin kehityksen perustana on lasten ikä; eri-ikäisten lasten leikit ja leikkivälineet on järjestetty/suunniteltu eri tavoin. Osa pienten leluista on asetettu lasten saataville, ja osa on aikuisen annettavissa. Suurin osa isompien lasten leluista ym. on lasten saatavilla, jotta omaehtoinen leikki mahdollistuu, mutta osa isompienkin leluista ja muista tarvikkeista on sijoitettava niin, että oppimis- ja toimintaympäristö pysyy turvallisena.

Esimerkkinä edelliseen: tänä syksynä muokkasimme fyysisiä tilojamme niin, että pienimmille lapsille löytyi oma huone, jossa he voivat omaehtoisesti ottaa leikkivälineitä, sekä leikkiä rauhassa aikuisen valvonnassa ja ohjauksessa. Leikkivälineistöä vaihdamme syksyn aikana säännöllisesti. Pienimpien oma leikkitila mahdollistaa samalla myös sen, että isommille lapsille jää leikki-, oppimis- ja toimintatilaa enemmän eli he voivat leikkiä laajemmin ja keskittyneemmin sellaisia leikkejä tai osallistua sellaiseen ohjattuun leikkiin/toimintaan, josta he hyötyvät/oppivat eniten. Roolileikkipäivinä aikuinen osallistuu johdonmukaisesti lasten leikkiin; hän "rikastuttaa" lasten leikkiä, toimii mallina sekä ohjaa leikkiä tiettyyn suuntaan tarvittaessa.

Leikki on lapselle ominaista ja omaehtoista toimintaa; leikin kautta lapset hahmottavat maailmaa. Leikin lomassa lapset hiovat omia ja leikkitovereidensa sosiaalisia taitoja, työstävät elämän kimurantteja kuvioita. Leikissä lapsen ajattelu kehittyy.

Aamu- ja iltapäivän ns. vapaissa leikkitilanteissa mahdollistuvat eri ikäryhmien kohtaaminen, ja toinen toiselta oppiminen; pienemmät oppivat isommilta leikin eri toimintamalleja, esim. leikin eteneminen, ja isommat oppivat ottamaan huomioon pienempiään, opastamaan ja ohjaamaan.

Lapsi oppii parhaiten leikin kautta... ja leikki on jokapäiväistä... Toimintasuunnitelmamme ja päiväkotimme arki antaa monta mahdollisuutta oppia leikkien; päivittäiset aamuhetket (päivän polttavat puheenaiheet, ohjattua leikkiä), "iltapäivätekemiset" (lepohetken jälkeinen puolituntinen

esim. kädentaitojen tai erilaisten yksilö- ja yhteispelien parissa) sekä viikoittaiset pedagogiset aamupäivät, liikunta-, musiikki- ja retkeilytuokiot.

Itsensä ilmaisu leikin kautta, ja avulla, edistää lapsen hyvinvointia, kuten myös ulkoilu, ja melkein joka leikkiin liittyvä liikunnallisuus. Leikki hyvinvoinnin lähteenä sisältyy päivittäiseen toimintaamme, esim. joka päivä on mahdollisuus liikunnalliseen leikkiin joko ulkona omaehtoisesti/ohjatusti liikkuen ja leikkien, tai sääolosuhteiden ollessa huonot, ohjattuihin leikkihetkiin aamu- ja iltapäivisin. Joka päivä lapsella on myös mahdollisuus leikkiä rauhassa, yksinkin.

4.2. Oppimisen alueet

”Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä... Oppimisen alueet eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti.”

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016)

4.2.1. Kielten rikas maailma

TAVOITE: Monipuolisesti kommunikoiva lapsi

Ihminen elää jatkuvassa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa; lapsen kielellinen kehitys on yksi tärkeimmistä kehityksen osa-alueista.

Lasten iso ikäjakautuma edellyttää meiltä sensitiivisyyttä vuorovaikutustaitojen opettelussa, esim. aikuisen on huomattava lapsen non-verbaalisista viesteistä, jos hänellä on sylintarve tai vessahätä. Varhaiskasvattaja myös tukee johdonmukaisesti kielellisten taitojen alkukehitystä toistamalla oikein lapsen sanoja ja ilmaisuja.

Kielen ymmärtämisen taitoja opetellaan paljon arkirutiinien ohessa, esim. erilaisissa siirtymävaiheissa sanallistamme lasta toimimaan toivotulla tavalla tai pienryhmätuokioissa ohjeistetaan lapsia sanallisesti työvaiheesta toiseen.

Lapsen puheentuottamista tuemme rohkaisemalla lasta puhumaan muiden lasten ja meidän varhaiskasvattajien kanssa, esim. aamuhetkillä rohkaistaan lasta vastaamaan pelkäämättä "väärää" vastausta tai kehottamalla lasta itse mennä kysymään kaveria leikkiin. Pienimpien lasten kohdalla tuemme puheen tuottamista toistamalla lapsen lausumia sanoja/lauseita ja rohkaisemalla tuottamaan uusia sanoja.

Kielen käyttötaitoja opettelemme paljon arjen tilanteissa, esim. ruokapöytäkeskusteluissa pohdimme usein, mitä ruokaillessa voi puhua ja mitä ei. Päiväkodissamme ovat hyvät käytöstavat olleet vuosikausia arjen ohjenuora; kielellisiä käyttötaitoja on helppoa opetella hyvien käytöstapojen lomassa. Huumorilla ja hassuilla puheilla ja sanoilla on aina ollut paikkansa päiväkotimme arjessa. Kielen käyttötaitoja opettelemme myös oppimis- ja toimintatuokioilla, esim. pöytäteatterin avustuksella lapset oppivat ensin auditiivisesti ja visuaalisesti, ja sitten myöhemmin itse esitettynä.

Lapsen kielellisen muistin kehittämistä ja sananvaraston laajentamista tuemme päivittäin ja viikoittain monin eri tavoin, esim. joka päivä aamutai iltapäivähetkillä loruttelemme, laulamme leikkien tai palauttelemme mieliimme edellispäivän tai edellisen kerran tapahtumia. Koemme tärkeäksi kielenkehityksen kannalta sen, että päiväkodissamme luetaan päivittäin kaikenikäisille lapsille satuja ja tarinoita päivälevon yhteydessä sekä muulloinkin. Käytämme paljon sanaleikkittelyä lasten kanssa; isoimmat lapset lähtevät innokkaasti mukaan "opettamaan" pienemmille oikeita ja uusia ilmaisuja arkiaskareiden lomassa.

Isompien lasten kielellisen tietoisuuden herättämistä tuemme esim. havainnoimalla ympäristöänsä (lasten nimet eri paikoissa näkyvillä) tai muskarissa arvuutellaan laulunvalintavuorossa olevan lapsen henkilöllisyyttä nimen alkukirjaimen tai -kirjainten perusteella. Viiskarikoulussa tutustumme pehmeästi esim. oman nimen kirjaimiin. Mielestämme lapsen kielellisen tietoisuuden luontaista kehitystä tulee ruokkia ja kasvattaa ruokahalua jokaista lasta yksilöllisesti tukien.

4.2.2. Ilmaisun monet eri muodot

TAVOITE: Rohkea ja itseään ilmaiseva lapsi

Varhaiskasvatusyksikkömme yhtenä teemana on ollut alusta lähtien tarjota lapsille elämyksiä, jotka ovat toteutuneet varsinkin ns. taidekasvatuksen osa-alueella. Käymme joka toimintakausi, jos vain on sopivaa lapsille suunnattua kulttuuria, seuraamassa esim. lastenteatteriesityksiä (kaupunginteatteri tai päiväkodin tilat) ja konsertteja. Museot, kirjasto ja lasten taidenäyttelyt ovat meille tuttuja käyntikohteita.

Musiikillisia ilmaisutaitoja harjoittelempa ja kehitämme joka viikko "muskarissa" ja aamuhetkillä. Em. hetket pitävät sisällään lauluja, lauleikkjejä, loruja, soitantaa rytmisoittimilla sekä tanssia. Musiikin kuuntelemiseen keskitymme enemmän lepohekkien loppupuolella, jolloin kuuntelemme vaihtelevaa musiikkia, mm. lasten kehtolauluja ja klassista musiikkia. Levyraati ja karaokelaulanta ovat myös ohjelmistossamme kevään viimeisillä muskarihetkillä.

Kuvallista ilmaisua harrastamme myös viikoittain. Näillä oppimis- ja toimintatuokioilla perehdytämme lapsia kuvan tekemisen erilaisiin tekniikoihin, esim. erilaiset työvälneet, värien koostumukset. Päiväkodissamme on päivittäin mahdollisuus myös omaehtoiseen kuvalliseen ilmaisuun; aamulla on piirustus- ja muovailupöytä valmiina lasten saapuessa hoitoon. Koemme myös tärkeäksi asettaa lasten työt heidän kädentaitojaan kunnioittaen asianmukaisesti esille. Toimintakauden aikana, taitojen kehittyessä, me myös leivomme, nikkaroimme ja ompelemme. Taidekasvatus -teemaa olemme toteuttaneet parina toimintakautena, ja tulemme toteuttamaan tulevaisuudessakin; loppuhuipennuksena lasten oma taidenäyttely.

Sanallinen ja kehollinen ilmaisu on myös mukana vahvasti toiminnassamme. Pöytäteatteri, joka vahvasti kehittää molempia osa-alueita, kuuluu toimintaamme joka kolmas viikko. Silloin lapsilla on mahdollisuus olla mukava monessa eri roolissa pöytäteatterin teossa, esim. näyttelijä, soittimen soittaminen, "lavaste". Järjestämme myös tanssiaisia esim. itsenäisyyspäivän aattona tai kevätjuhlan merkeissä. Tanssiminen on myös osa muskarihetkiä.

4.2.3. Minä ja meidän yhteisömme

TAVOITE: Inhimillinen ihminen

Varhaiskasvatusyksikkömme tärkein eettisen ajattelun kulmakivi on oikean ja väärän erottaminen; näitä asioita käymme läpi päivittäin sekä arjen askareissa että yhteisillä juttutuokioilla. Tärkeässä roolissa ovat myös ystävyys ja toisen ihmisen huomioiminen. Paneudumme myös tarvittaessa lapsen suruihin, iloihin ja pelkoihin keskustelemalla niistä sekä lapsen että vanhemman kanssa. Rohkaisemme lapsia suvaitsevaisuuteen; jokainen ihminen on arvokas ja ansaitsee ympäristönsä hyväksynnän juuri sellaisena kuin hän on.

Katsomuskasvatusta tulemme toteuttamaan perheiden ja lasten toiveiden mukaan, esim. jos perheellä eri uskonto kuin kristinusko, niin kunnioitamme perheen katsomustapaa, ja toimimme sen mukaan. Uskontokasvatus pysyy edelleen päiväkotimme toimintasuunnitelmassa, koska koemme sen olevan edelleen tärkeä osa suomalaisen kulttuuriperinnön siirtämistä seuraavalle sukupolvelle; seurakunnan työntekijä käy kertomassa ja keskustelemassa lasten kanssa uskonnollisista asioista muutaman kerran sekä syys- että kevätkaudella. Edellisen lisäksi käymme lasten kanssa lasten adventti- ja pääsiäiskirkossa.

Koemme tärkeäksi välittää lapsille suomalaista kulttuuriperintöä; osa sitä on myös suomen historian tutuksi tuominen esim. tarinoiden ja satujen, perinnelaulujen, -lorujen ja -leikkien kautta sekä huomioimalla vuosittain Kalevala -päivän. Pidämme myös nykyisyyden ja ajankohtaisuuden hahmotamista tärkeänä; keskustelemme ajankohtaisista asioista lapsen näkökulma huomioon ottaen sekä suuntaamme päivittäin katsettamme tulevaisuuteen esim. "lukujärjestyksemme" avulla tai viikoittain huomioimalla luonnollista ja rakennettua lähiympäristöämme esim. luonnonsuojelun näkökulmasta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 kehottaa varhaiskasvatushenkilöstöä tutustuttamaan lapsia eri medioihin ja kokeilemaan median tuottamista. Varhaiskasvatusyksikkömme pohtii tulevaisuudessa mediakasvatuksen osuutta toiminnassamme toimintakausi kerrallaan, ja tälle kaudelle teimme sen päätöksen, että päiväkotimme ei tule tällä toimintakaudella panostamaan toiminnallisesti eikä taloudellisesti mediavälineistöön, huomioon ottaen esim. lapsiryhmämme ikärakenteen (1-6 v.) sekä

sen seikan, että jokainen lapsi saa mielestämme ikäänsä nähden tarpeeksi tutustua kotonaan mediavälineistöön. Tarvittaessa toki käsittelemme mediassa esiintyviä teemoja esim. liikunnan tai kuvataiteen keinoin.

4.2.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni

TAVOITE: Lapsen luontaisen uteliaisuuden säilyttäminen

Tuemme ja harjaannutamme lapsen matemaattisen ajattelun kehittymistä seuraavasti:

- 1) rohkaisemme ja ohjaamme lasta matemaattisten taitojen pariin, esim. aamuhetkillä laskemme yhdessä läsnäolijat, kiinnitämme huomiota vuodenaikavaihteluihin sekä viikko- ja kuukausirytmiiin,
- 2) viikoittaisten pedagogisten aamupäivien ja viiskarikoulun aikana harjoitamme matemaattisia taitoja, esim. pelit, rakentelu, liikuntaleikit, luokittelu, lajittelu,
- 3) arkitilanteissa, esim. laskemme pukemistilanteessa sormet ja varpaat, ruokailutilanteissa montako pippuria on makkarakeittolautasella,

eli matematiikka kulkee mukanaamme "aamusta iltaan" oivaltamisen ja oppimisen ilon kautta.

Ympäristökasvatuksemme tarkoituksena on opettaa/kasvattaa lasta ymmärtämään ympäröivän luontomme kauneus, ainutlaatuisuus sekä suojeltavuus. Viikoittaiset retkemme lähimetsään ja -ympäristöön tukevat lapsen ympäristöystävällistä ajattelutapaa, esim. roskat kerätään omaan reppuun. Tutustumme myös rakennettuun ympäristöömme kävelyretkien ja linja-automatkojen yhteydessä; lapset tunnistavat tuttuja keskustan paikkoja. Tutuimpiin kasveihin ja eläimiin tutustumme mahdollisuuksien mukaan retkillämme. Toiminta- ja oppimistuokioilla käymme läpi esim. kirjallisuuden ja luontosarjakortein eri vuodenaikojen kasvustoa ja eläimistöä sekä pohdimme esim. vedenkulutusta käsien pesun yhteydessä.

4.2.5. Kasvan, liikun ja kehityn

TAVOITE: Terveelliset elämäntavat omaava lapsi

Varhaiskasvatusyksikkömme liikuntakasvatuksen avainsana on monipuolisuus; retkeilemme ja harrastamme ohjattua liikuntaa sisällä tai ulkona viikoittain, käymme kerran kuukaudessa uimahallissa, luistelemme ja hiihdämme joulumaaliskuussa säiden salliessa sekä pyöräilemme viikareiden kanssa huhti-toukokuussa. Hyödynnämme vuodenaikojen mukaan lähiliikuntapaikkoja, esim. Kirkonmäen urheilukenttää ja Nynäs-Parkia. Koemme myös tärkeäksi asiaksi lapsen omaehtoisen liikunnan, joka mahdollistuu parhaiten päiväkodin pihalla, esim. juoksuleikkien tai pallopelien parissa. Harrastamme säännöllisesti myös ns. taukojumppaa, kun sääolosuhteet rajoittavat ulkoilua tai kun päivän toiminnot ovat olleet istumis-painoitteisia. Kaikessa liikkumisessa otamme huomioon lasten ikä- ja kehitystason, esim. 1-3 -vuotiaat jumppaavat omana ryhmänään tai 4-5 -vuotiaat hiihtävät hiihtolatulenkkejä.

Ruoka- ja syömiskulttuurimme perustuu terveelliseen ja monipuoliseen ruokavalioon. Tilaamme lounaamme ulkopuoliselta pitopalvelulta; viikoittain saamme etukäteen seuraavan viikon ruokalistan, josta saamme joka päivälle valita 2-4 vaihtoehdosta. Rakennamme viikon ruokalistan sisällyttäen siihen sekä liha-, kala- että kanaruokia kasvis- ja vihanneslisukkeineen. Lounaslistan perusteella laadimme aamu- ja välipalalistan, jossa toteutamme myöskin monipuolista ruokavaliota. Aamu- ja välipalat valmistamme itse. Ruokailutapojemme kaksi tärkeää sääntöä ovat: jokaista ruokalajia maistetaan - ei ole pakko syödä sekä hyvien ja kauniiden pöytätapojen noudattaminen.

Lapsen terveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä asioista keskustelemme lähinnä arkitilanteissa ja/tai lasten tuodessa asioita itse pohdittavaksi, esim. ruokailutilanteissa voidaan jutella ravinnon tärkeydestä ihmiskeholle tai nukkumaan/lepohetkelle mennessä unen tarpeellisuudesta yleiselle jaksamiselle. Kävelyretkien yhteydessä puhumme paljon turvallisuudesta ja huomioimme mahdollisia vaaratilanteita ympäristössämme. Henkilökohtaiseen hygieniaan kiinnitämme erityistä huomiota käsien pesun ja vessakäyntien yhteydessä.

4.3. Monipuoliset työtavat

Lastenkammarissa on jo pitkään työskennelty tiettyjen toimintojen aikana pienryhmissä, esim. kädentaidot, pedagogiset aamupäivät. Lapset on jaettu ikäryhmittäin 3-4 ryhmään, jotta jokainen lapsi saisi ikä- ja kehitystasolleen sopivaa, tarpeeksi kehittävää ja haasteellistakin toimintaa. Liikunnan (esim. jumpat, hiihto, luistelu) osalta lapset on taas jaettu kahteen ryhmään. Muskarihetkillä toimimme koko ryhmän voimin, koska uskomme pienimpien hyötyvän isompien esimerkistä laulaessa, soittaessa sekä laululeikkiessä. Tarvittaessa järjestämme aikaa ja tilaa yksilöohjaukseenkin.

Meillä on tarvittaessa mahdollisuus ulkoilla porrastetusti varsinkin niinä aamupäivinä, kun isoimmat lapset tarvitsevat keskittymisrauhaa tehtävilleen sisätiloissa.

Varhaiskasvattajina pyrimme olemaan sensitiivisiä, osallistavia, ongelmanratkaisukeskeisiä ja havainnoivia arjen eri toiminnoissa sekä varsinaisilla oppimis- ja toimintatuokioilla. Keskustelemme paljon päivittäin mieltämme askarruttavista oppimis-, kasvatusta- ja hoiva-asioista. Tunnetta myös erittäin hyvin toistemme työskentelytavat ja arvoperustat; olemme työskennelleet nykyisessä kokoonpanossamme jo vuosikaudet.

Varhaiskasvatusyksikkömme oppimis- ja toimintaympäristöt ohjaavat myös työskentelytapojamme. Oppimis- ja toimintaympäristöjämme, ja niiden merkityksestä toiminnallemme, on tarkemmin kuvailtu luvussa 3.

4.4. Pedagoginen dokumentointi

Olemme dokumentoineet varhaiskasvatusyksikkömme perustamisesta asti (v. 1999) lasten kasvua, kehitystä ja oppimista ns. lapsenkansioihin.

Sanallinen dokumentointi tapahtuu kolme kertaa toimintakauden aikana; periaatteessa jokaisen lukujärjestysjakson päätteeksi marras-joulukuun, helmi-maaliskuun ja touko-kesäkuun vaihteissa. Sanallinen dokumentointi pitää sisällään lapsen pienryhmän varhaiskasvattajan pohdiskelua, arviointia, suunnittelua lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyen. Lapsen oma vasu, KEHU- ja LENE -testit ym. tärkeät lasta koskevat asiakirjat arkistoidaan lapsen omaan kansioon.

Lapsenkansioihin tallennamme myös runsain valokuvien toimintakauden toimintaa ja huippuhetkiä sekä arkistoimme lasten taiteellisia tuotoksia, tehtäviä ym. Kolme kertaa vuodessa piirräämme lapsille "Ihminen ja talo"-piirroksen, josta näemme lapsen kehitystä kädentaitojen sekä hahmottamiskyvyn osalta; piirrokset säilytetään lapsenkansiossa.

Lapsenkansiot ovat esillä päiväkotimme "päähuoneessa", joten ne ovat vanhempien saatavilla päivittäin; yleensä meillä on ollut tapana erilaisten juhlien tai tapahtumien aikana kehottaa vanhempia tutustumaan kansioihin, ja loppukeväästä ne lähetään koteihin viikonlopun ajaksi.

Olemme havainneet em. käytännöt toimiviksi kuluneiden vuosien varrella, ja aiomme jatkaa samalla metodilla. Lisänä edelliseen otamme joulukuussa käyttöön "oma kansio -aamupäivän", jolloin lapset saavat tutustua omaan kansioonsa rauhassa, ja siten seurata omaa kasvuaan ja kehitystään; myös lasten mahdolliset kommentit kirjataan ylös. Tänä syksynä laadimme myös uuden vasu-kyselyn sekä vanhemmille että lapsille, joiden pohjalta laadimme uuden lapsen oman varhaiskasvatussuunnitelman: em. kyselyt sekä uusittu lapsen oma vasu osallistavat lapsia ja vanhempien entistä enemmän varhaiskasvatuksen eri sisältöjen laatimiseen.

4.5. Muut varhaiskasvatusyksikön toimintaan liittyvät järjestelyt

Varhaiskasvatusyksikössämme on toiminut v. 2007 lähtien "Viiskarikoulu", jonka tarkoituksena on luotsata tulevia esikoululaisia kohti koulumaailman haasteita. Nykyisessä muodossaan viiskaritoiminta kulkee vahvasti mukana koko toimintakauden; viisivuotiaista muodostettua pienryhmää ohjaa ja toiminnan suunnittelusta vastaa lastentarhanopettaja. Loppukeväästä teemme yhteistyötä tulevan esiopetusyksikön kanssa mm. vierailukäyntien muodossa.

Lastenkammarissa on toiminut pitkään vanhempainyhdistys, joka erilaisilla tempauksilla kerää rahaa mm. yhteisiin retkiin ja/tai lasten leluihin ja oppimisvälineisiin. Vanhempainyhdistys kokoontuu muutaman kerran vuodessa. Yhdistyksen kautta vanhemmilla on myös mahdollisuus vaikuttaa varhaiskasvatusyksikkömme toiminnan ja sen sisältöjen suunnitteluun sekä toteutukseen.

5. ARVIOINTI

Toimintakauden aikana arvioimme ja dokumentoimme lapsen kasvua ja kehitystä; myös lapset (lähinnä viiskarit) arvioivat omaa kasvuaan ja kehitystään yhdessä varhaiskasvattajan kanssa. Arvioimme myös tiimiämme, sekä vanhempien kanssa lapsen omaa vasua. Toimintakauden loppupuolella vanhemmat osallistuvat toiminnan arviointiin.

Lapsen kehityksen ja kasvun arviointi tapahtuu kolme kertaa vuodessa, ja lapset arvioivat itseään ennen esikouluun siirtymistään. Tiimiarviointi tapahtuu kaksi kertaa vuodessa syys- ja kevätkauden päätteeksi.

Tiimiarvioinnissa pohdimme, ovatko asetetut tavoitteet toteutuneet, ja tarvittaessa mietimme parannuskeinoja mahdollisiin epäonnistumisiin.

Tiimiarviointi pitää sisällään myös tiimin jokaisen jäsenen itsearviointin, jossa paneudutaan vuorovaikutustaitoihin (lapset ja tiimin muut jäsenet), lapsiryhmän vallitsevaan ilmapiiriin, pedagogisiin työtapoihin, toiminnan sisältöön sekä oppimis- ja toimintaympäristöihin.

Lapsen omaa vasua arvioimme vanhempien kanssa kerran vuodessa, tarvittaessa useammin.

6. TOIMINTAKAUDEN 2018-19 SISÄLTÖALUEET JA MERKITTÄVÄT TAPAHTUMAT

6.1. Sisältöalueet ja teemat

Tämän toimintakauden toimintasuunnitelmamme mukailee viiskareiden tehtäväkirjan (Hauska matka eskariin) vuosisuunnitelmaa; tietysti soveltaen jokaisen ikäryhmän kehitystasoa vastaavaksi. Sisältöalueina ovat:

- kädentyöt ja kuvataide,
- musisointi, jossa tutustutaan musiikin peruselementteihin, esim. melodiaan ja rytmiin,
- liikunta sekä hienomotoriset taidot,
- ympäristö- ja luonnontieto; retket sekä
- eettinen kasvatus; sosiaaliset suhteet ja moraalit.
- Viiskareiden kanssa tutustumme lisäksi äidinkielen ja matematiikan alkeisiin.
- Nelivuotiaiden kanssa tehdään useampi kirjastovierailu kauden aikana.

Toimintasuunnitelmamme tulee pitämään sisällään myös kaikki varhaiskasvatusperusteiden 2016 keskeisimmät sisältöalueet eli

- kielen rikas maailma,
- ilmaisuuden monet muodot,
- minä ja meidän yhteisömme,
- tutkin ja toimin ympäristössäni sekä
- kasvan, liikun ja kehityn.

Tälläkin toimintakaudella toteutamme päiväkotimme arjessa "Rajat ovat rakkautta" -teemaa, unohtamatta hellää hoivaa... Myös hyvät käytöstavat ja niiden opettelu ovat mielestämme edelleen tärkeitä asioita.

6.2. Merkittävät tapahtumat

Kerran syyskaudella ja kerran kevätkaudella järjestämme perjantai-iltaisina lapsille päiväkodilla yöhoidon; lapset jäävät suoraan hoitopäivän päätteeksi yökylään. Illan aikana puuhastelemme ulkona, leikimme sisällä, syömme iltapalaa jne. Yön nukumme "siskonpedeissä", ja aamusella aamupalan ja leikin jälkeen vanhemmat noutavat lapsensa viikonlopun viettoon.

Joulukuussa vietämme perheiden kanssa yhteislauluiltaa joululaulujen merkeissä, ja keväällä perinteistä kevätjuhlaa tai järjestämme kevät-tanssiaiset.

Joulukuun alussa menemme kaikkien lasten kanssa katsomaan Kokkolan Kaupunginteatteriin katsomaan "Maatilan elämää" -lastenteatteriesitystä. Lisäksi toimintakautemme tapahtumiin lisätään mahdolliset vanhempainyhdistyksen tempaukset.

7. HUOLTAJIEN KANSSA TEHTÄVÄ YHTEISTYÖ, OSALLISUUS JA TIEDOTTAMINEN

Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön muotoja, kuten tässä toimintasuunnitelmassa on mainittu useaan kertaan, ovat:

- päivittäinen kuulumisten vaihto,
- vasu -kyselyt ennen uuden toimintasuunnitelman laadintaa (joka toinen vuosi),
- lapsen omaan vasuun tutustuminen sekä osallistuminen lapsen vasun suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen sekä arviointiin,
- vanhempainvartit (= vasu-keskustelut),
- vanhempainyhdistys -toiminta (yhdistyksellä omat facebook -sivut)

Toimintamme sisällöistä tiedotamme lukujärjestysten muodossa, ja muista tärkeellisistä asioista jaamme tiedotteita tarvittaessa. Varhaiskasvatusyksiköllämme on myös www-sivut, joista selviää päiväkotimme yhteystiedot, henkilöstö, lukujärjestys, tiedotteet ym.

8. YKSIKÖN TOIMINTAA OHJAAVAT MUUT SUUNNITELMAT

Varhaisyksikkömme toimintaa ohjaavia muita suunnitelmia ovat ympäristöviranomaisten vaatima omavalvontasuunnitelma ja siivous-suunnitelma sekä pelastussuunnitelma ja toimintasuunnitelma tiettyihin vaaratilanteisiin.

Päiväkodissämme on käytössä perehdyttämiskansio, jossa em. suunnitelmia säilytetään, ja josta löytyvät muut tärkeät asiakirjat, jotka ohjaavat varhaiskasvatusyksikkömme toimintaa.

